

Tanítók továbbképzése a Bajai Főiskolán

Régi hagyománya a tanítóképzőnek a „néptanítók” munkájának nyomon követése, velük való együttműködés, pedagógiai, világnézeti és szakmai fejlődésük elősegítése. Több csatornán folyik továbbképzésük, amelyből a főiskola is kiveszi részét.

A Művelődési Minisztérium egyetértésével, ösztönző támogatásával, Bács-Kiskun és Csongrád megye művelődési osztályaival, pedagógus továbbképzési intézeteivel és szakszervezeti bizottságaival gyümölcsözően együttműködve tervezték és valósították meg a tanítók továbbképzéséből vállalt feladataikat.

Az utóbbi évek programjai az 1972-es oktatáspolitikai párthatározat végrehajtását szolgálták. Közelebbről az általános iskola új nevelési és oktatási tervének bevezetését segítették sajátos eszközeikkel. A továbbképzési intézetek az újonnan belépő tantárgyak zökkenőmentes oktatásához kérték a főiskola oktatóinak segítségét, tanévközi felkészítését. Az intézetek igényei szerint pedagógiai-pszichológiai és tanárgypedagógiai előadásokat tartottak a neveléstudományi, a nyelvi és irodalmi, a természettudományi, a művészeti nevelési és a testnevelési tanszék oktatói és a gyakorlóiskola nevelői.

A főiskola mindig helyet adott a Bács-Kiskun megyei rendezvények számára. 1978–80 között a Tolna megyei német nemzetiségi tanítók kétéves felkészítését vállalta a tanítóképző.

A felsorolt továbbképzési alkalmak és formák azonban sohasem befolyásolták a főiskola hagyományos és mindenki által nagyra becsült továbbképzési fórumának, a Tanítók Nyári Akadémiájának megrendezését.

Egyhetes kurzusán 1976-ban és 1977-ben teljes egészében az új matematika tanterv bevezetésével kapcsolatos felkészítés szerepelt. 1978-ban a társadalomtudományokhoz kapcsolódó anyanyelvi, környezetismereti és művészeti nevelési tárgyak oktatásának előkészítésére vállalkozott. 1979-ben a természettudományi tantárgyak, a technika és testnevelés új célkitűzéseit, feladatait ismertette meg. 1980 nyarán a XV. Nyári Akadémia az iskolai és az iskolán kívüli nevelés elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozott. A program szervezői a nemzetiségi iskolák tanítóit is mozgósították a tanfolyamra, így a vonzáskörzethez tartozó német és szerb-horvát nemzetiségi oktatásban dolgozó kollégák is részt vettek az akadémián. Az általános programon kívül speciális feladatoknak megfelelő előadásokat is hallgattak.

1981-ben új ötéves továbbképzési terv alapján folytatódott a munka. A legfontosabb nevelési területeket foglalja magába a ciklus, amelynek első állomásaként a világnézeti nevelés feladataival, annak elméleti és gyakorlati kérdéseivel foglalkozott az akadémia.

A Tanítók Nyári Akadémiája előadásait országosan ismert szakemberek, politikusok, minisztériumi előadók, tudományos intézetek vezető munkatársai, egyetemi és főiskolai tanárok és kiváló gyakorló pedagógusok tartották. 1976-tól a zártlancú televízió bekapcsolásával, a gyakorlóiskola nevelőinek közreműködésével bemutató órákat közvetítettek, a tantárgypedagógusok gyakorlatokat vezettek. Összefoglalóként elmondhatjuk, hogy a Tanítók Nyári Akadémiája másfél évtizede alatt a rangos továbbképzési rendezvények sorába emelkedett, hagyományt teremtett, és megbecsülést szerzett a főiskolának, a társrendező intézeteknek.

A tanév közi továbbképzéseket folytatva a tanítók XVII. Nyári Akadémiáját 1982. július 5-től 9-ig rendezik meg a főiskolán. Az ötnapos program a hazafias és honvédelmi nevelés kérdéseivel foglalkozik. A tematikában az előadások, korrefektumok mellett több bemutató foglalkozás és szabad program is szerepel. A Bács-

Kiskun és Csongrád megyei tanítókat várják elsősorban a tanfolyamra, de lehetőséget biztosítanak más megyékből is az érdeklődők számára.

Az elmúlt évtized második felében előtérbe került a pedagógus-továbbképzés megújításának szükségessége. Felvetődött szervezeti, tartalmi és módszertani vonatkozásainak a kor követelményeihez való igazítása. Az új általános iskolai dokumentumok bevezetésének előkészítése, majd elindítása 1978-ban, háttérbe szorította a továbbképzés új rendszerének vezetését. Napjainkban újból folytatódik a továbbképzési elképzelések vitája. Amíg a 80-as években megszületik az egységes pedagógus-továbbképzés hazánkban, az eddig bevált formákkal és korszerű tartalommal szolgálják a bajai főiskolán a tanítók továbbképzésének ügyét.

JUHÁSZ KÁROLY
főigazgató-helyettes

Dr. Tóth Lajos

A KORSZERŰ ÖNIGAZGATÁSŰ ÁLTALÁNOS ISKOLA KIALAKULÁSÁNAK ÚTJAI ÉS FELTÉTELEI

Hiányt pótló monográfiával gazdagodott Jugoszlávia pedagógiai irodalma Dr. Tóth Lajos: „A korszerű öngazgatású általános iskola kialakulásának útjai és feltételei” című magyarul írt művének megjelenésével.

Három vonatkozásban is rokonszenves a téma elemzése:

– A *neveléstörténeti* szempont középpontba állítása: a múlt, a jelen és a jövő együtt látása,

– Ahogyan az összehasonlító pedagógia módszereinek alkalmazásával egyrészt saját országának, másrészt a különböző országok általános képzési rendszereinek helyzetét bemutatja.

– A *távlatok felvázolásának szemlélete:*

A pedagógiai tapasztalat, a jelen gondjainak reális felméréssel, számbavételével úgy mutatja meg a jövőt, a távlati koncepciót, hogy közben a jelen problémáinak megoldásához is segítséget nyújt.

* * *

Közismerten alapvető közoktatáspolitikai kérdés – egyben mérce is – minden társadalmi rendszerben, hogy milyen arányban és milyen fokon képes biztosítani a lakosság egésze számára az általánosan kötelező képzést. Korszerű szemlélettel, közéleti-kutatói felelősséggel tárja az olvasó elé a szerző az általános iskola kialakulásának – mintegy három évtizedes – fejlődését: eredményeit, hiányosságait, ellentmondásait, és megfelelő szintézis után bemutatja a jövő tendenciáit.

A *könyv első részében* a két világháború közötti alsófokú oktatás egyenlőtlen szintű megvalósítását olvashatjuk (Az ország nagyobb részében négyosztályos, a kisebb, fejlett északi részben (így a mai Vajdaságban) hatosztályos iskolák működtek. Az első iskolatörvény – amely az egész országra érvényes volt –, 1921-ben fogadták el (A terv szerint 4 alsó és 4 felső osztállyal).

Ez a „zsákutca” rendszer is csak nagyon kevés esetben realizálódott.

Az alapvető változás feltételei a népfelszabadító háborúban jöttek létre: először a hétéves iskoláztatásáról szóló törvény (1945), majd a fokozatos áttérés a kötelező nyolc osztályra (1949., 1952.).

A fejezet második része „Az általános iskola feladatai, funkciói és helye oktatási rendszerünkben” címet viseli. Korszerű szemlélettel és kritikusan mutatja be a nevelés oktatás; embereszmény-, nevelési célok összefüggését, kapcsolatát. Arányában, gyakoriságában kissé túlhangsúlyozza – szinte kizárólagossá teszi – az iskola szociális funkcióját.

Figyelemre méltó a magyarországi olvasók számára a II–III–IV. fejezet, hiszen itt sok olyan gondolat, megvalósult rendszer kibontakozását, funkcionálását olvashatjuk, amely a monográfia középpontba állított és vizsgált területe.

Néhány fejezetcím ennek igazolására:

– A *jövedelemszerzés és elosztás*, valamint a személyi jövedelmek kialakításának alapvető elemei – a munka értékelése.

– A *társadalmi öngazgatás fejlődésének időszaka* – az öngazgatási viszonyok kialakulásának csirái.

– A *társadalmi öngazgatás bevezetése* (1965.) az öngazgatású általános iskola kialakulása.

– *Az igazgató helye az öngazgatású általános iskolában.*

– *Az általános iskola és a társadalmi környezet kapcsolatai.*

Ez utóbbi fejezetcímbe megfogalmazott gondolatok hasonlóan fejezik ki mint nálunk azt az igényt, hogy az iskola váljék nyitottá, a község és a helyi közösség segítségével pedig művelődési központtá, illetve azok egyikévé.

Az V. fejezetben az eredményesség korszerű értelmezését és elért szintjét olvashatjuk. Kiemelt szerep jut ebben a fejezetben a személyi feltételeknek, elsősorban a pedagógusnak. Fontos szerepet szán – érthetően – a pedagógusoknak, hiszen minden korszerűsítési törekvés alapja az, hogyan fogadják el, ho-